

ԱԶԱՏ ՕՐ

«Ազատ օր» Арменική Ημερήσια Εφημερίδα

ԱԶԱՏ ՕՐ ՕՐԱԹԵՐԹ – 82^{րդ} ՏԱՐԻ – ԹԻԻ 23108

www.azator.gr

ԱԹԵՆԸ, ՈՒՐԲԱԹ 20 - ՇԱՐԱԹ 21 ՄԱՐՏ 2026 * ΑΘΗΝΑ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 - ΣΑΒΒΑΤΟ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

Մոսկուա կը քննադատէ Փաշինեանի ելոյթը

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Մարիա Զախարովա մեկնաբանեց Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի Եւրոպական խորհրդարանին մէջ ելոյթը՝ քննադատելով անոր շարք մը յայտարարութիւնները եւ ծաղրելով այլ ձեւակերպումները: Մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին, Զախարովա տարակուսանք յայտնեց Փաշինեանի՝ «Երրորդ երկիրներու» մասին խօսքերուն եւ հայ եկեղեցականներուն մէջ «Զա. ԿԵ. ՊԵ.»-ի նախկին աշխատակիցներու յիշատակումին գծով: Ան նաեւ հարցուց, որ Փաշինեան այս յայտարարութեան մէջ, սլաքը որո՞ւն կ'ուղղէ, ո՞վ նկատի ունի:

Լրագրողի մը այն դիտարկումին, թէ խօսքը եկեղեցականներու մասին է՝ Զախարովա ըսաւ. «Այսինքն՝ խօսքը, ըստ երեւոյթին, այն եկեղեցականներուն մասին է, որոնք ժամանակին եղած են «Զա. ԿԵ. ՊԵ.»-ի գործակալներ: Իսկ հիմա այս հոգեւորականները, հաւանաբար, չեն ենթարկուիր իր կամքին, կա՛մ կը դիմադրեն, կա՛մ կը փորձեն զինք խելքի բերել, ինչպէս ինք կ'ըսէ՝ կը փորձեն զոհաբերել Հայաստանի անկախութիւնը՝ երրորդ երկիրներու շահերուն համար»: Զախարովա անդրադարձաւ նաեւ Հայաստանի զարգացման եւրոպական ուղղութեան վերաբերեալ Փաշինեանի յայտարարութիւններուն: 11 Մարտին, Պոլսոյ մէջ Փաշինեան նշած էր, որ երկիրը ամէն պարագայի պիտի շահի, եթէ Եւրոպական Միութեան անդամակցի:

«Կը կարծեմ, երբ մարդ մը կ'ըսէ, թէ եթէ Եւրոպական Միութիւնը ընդունին՝ լաւ է, իսկ եթէ չընդունին՝ դարձեալ պիտի յաղթեն, ուրեմն այդպիսի մարդիկ սովորաբար իրենք իրենց հետ ճատրակ խաղալու ատեն կը յաղթեն», ըսաւ Զախարովա եւ մատնանշեց Եւրոպական Միութեան տնտեսական դժուարութիւնները, ներառեալ՝ արդիւնաբերական արտադրութեան անկումը:

Ըստ Զախարովայի՝ այս բոլորը կ'ազդեն քաղաքացիներու կենսամակարդակին վրայ: «Երեւանի՝ Եւրոպական չափանիշներ որդեգրելու ձգտումը տարօրինակ կը թուի՝ նկատի ունենալով, որ Հայաստան չի մասնակցիր անոնց մշակման գործընթացին: Նոյն ատեն, Եւրասիական համարկման կառոյցներու՝ օրինակ Եւրասիական տնտեսական միութեան (Ե.Ա.Տ.Մ.) եւ Ա.Պ.Հ.-ի շրջանակէն ներս Հայաստան լիարժեքօրէն կը մասնակցի որոշումներ տալու գործընթացին: Հայաստանի տնտեսութիւնը, որ անցեալ տարի պահպանած է համաշխարհային միջինէն բարձր աճի թափ (առաւել քան 7-7.2 տոկոս), մեծապէս կապ ունի ինքնին Ե.Ա.Տ.Մ.-ի՝ առեւտրական-տնտեսական յարաբերութիւններուն հետ», շեշտեց Զախարովա:

Արցախէն բռնի տեղահանուած 34.576 անձեր Հայաստանի քաղաքացիութիւն ստացած են

«Ղարաբաղից տեղահանուած հայերի սոցիալ (ընկերային)-տնտեսական ներառման գործընթաց» խորագիրով քննարկումին ընթացքին, Հայաստանի ներքին գործոց նախարար Արփիւնէ Սարգսեան յայտնեց, որ Հայաստանի մէջ արդէն կան Արցախէն տեղահանուած 34.576 անձեր, որոնք Հայաստանի քաղաքացիութիւն ստացած են: «Շուրջ 1000 դիմումներ, այսինքն՝ հրամանագրի նախագծեր, Հ.Հ. նախագահի աշխատակազմում են, այսինքն՝ օրէրի կտրուածքով եւս 1000 անձի մասով հանգուցաւորում կ'ունենանք եւ կը կարողանանք այս պրոցեսն (գործընթացը) արագացնել», ըսաւ Սարգսեան, որ նաեւ յայտարարեց, թէ ունեցած են մերժումի 0 պարագայ, ինչ որ ցոյց կու տայ Հայաստանի կառավարութեան յանձնառութիւնը՝ համարկման գործընթացը աւելի արագ իրականացնելու: «Մենք ունեցել ենք տեղահանուած 28 հազար անչափահաս, որից արդէն

մօտ 12 հազարն անձնագրաւորման եղանակով ստացել է Հ.Հ. քաղաքացիութիւն՝ հաշուի առնելով ծնողների՝ քաղաքացիութեան ստացման հանգամանքը», քացատրեց Սարգսեան:

Քոս կ'այցելէ Հայաստան՝ ամրապնդելու Եւրոպական Միութեան եւ Հայաստանի գործընկերութիւնը

Եւրոպական Միութեան ընդլայնման հարցերով յանձնակատար Մարթա Քոս Հինգզաբթի եւ Ուրբաթ Հայաստան կը գտնուի՝ Եւրոպական Միութեան եւ Հայաստանի համագործակցութիւնը ամրապնդելու եւ շրջանային կապակցութիւնը զարգացնելու նպատակով: Լուրը կը հաղորդէ Եւրոպական Միութեան կայքը:

Այսօր Երեւանի մէջ յանձնակատարը պիտի հանդիպի Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հետ: Քննարկումներու հիմնական նիւթերը պիտի ըլլան յառաջիկային սպասուող Եւրոպական Միութիւն-Հայաստան վեհաժողովի նախապատրաստութիւնը: Յանձնակատար Քոս նաեւ պիտի հանդիպի Հայաստանի փոխվարչապետ Միւր Գրիգորեանի հետ՝ քննարկելու Եւրոպական Միութեան կողմէ Հայաստանի համար նախատեսուած 270 միլիոն եւրոյի դիմադրողականութեան եւ աճի ծրագրի յառաջընթացը: Այսօր Գիւմրիի մէջ յանձնակատարը պիտի այցելէ Եւրոպական

Միութեան ֆինանսատնտեսական գործող ձեռնարկութիւններ: Մինչեւ 2024 թուականը միայն Եւրոպական Միութեան ծրագիրները աջակցած են աւելի քան 7.000 հայկական գործառնութիւններու եւ ստեղծած են աւելի քան 20.000 աշխատատեղ: Յանձնակատարը պիտի այցելէ նաեւ Գիւմրիի պատմական շուկան, որ կը վերականգնի Եւրոպական Միութեան ֆինանսատնտեսական, ինչպէս նաեւ Լորրա-րարական կեդրոն, որ կը խթանէ երիտասարդներու հմտութիւնները արհեստագիտութեան մէջ:

«Ժառանգութիւն» կուսակցութիւնը պիտի մասնակցի 2026-ի խորհրդարանական ընտրութիւններուն

«Ժառանգութիւն» կուսակցութեան առաջնորդ Րաֆֆի Յովհաննիսեան յայտարարած է, որ իր քաղաքական ուժը պատրաստ է ներգրաւուելու յառաջիկայ խորհրդարանական ընտրութիւններուն: Ըստ «Փաստինֆօ»-ի՝ կուսակցութիւնը մօտիկ ատենէն պիտի քննարկէ իր մասնակցութեան ձեւաչափը եւ հաւանական համագործակցութիւններու կարելիութիւնը: Ընտրապայքարին մասնակցելու որոշումին մասին արդէն իսկ յայտնած են քաղաքական զանազան ուժեր եւ գործիչներ: Անոնց շարքին են Հ.Հ. երկրորդ նախագահ Ռոպերթ Զոհարեանի եւ Հայ

Յեղափոխական Դաշնակցութեան «Հայաստան» դաշինքը, նախկին մարդկային իրաւանց պաշտպան Արման Թաթոյեանը՝ իր «Միասնութեան թելեր» նա-

Ատրպէյճանցիները քանդած են Խնածախի հայրենական եւ Արցախի պատերազմներու յուշարձանները

Պաքու վերաբնակեցուցած է բռնագրաւեալ Արցախի Հանրապետութեան Խնածախ գիւղը եւ տարածած գիւղի ատրպէյճանցիներուն «վերադարձը» փաստող լուսանկարներ: Ըստ Արցախի մշակութային ժառանգութեան մշտադիտարկում իրականացնող monumentwatch.org կայքին՝ արբանեակային լուսանկարները կը փաստեն, որ ատրպէյճանցիները տակաւին Յուլիս 2025-ին ոչնչացուցած են գիւղի Հայրենական պատերազմի եւ Արցախի պատերազմներու զոհերու յիշատակին կանգնեցուած յուշարձանները, Արցախի առաջին պատերազմի տարիներուն գիւղի պաշտպաններուն շիրիմները, որոնք կը գտնուին յուշարձանի տարածքին մէջ: Ոչ միայն ոչնչացուած է յուշարձանը, այլ նաեւ կատարուած են գաւի հողային աշխատանքներ, ինչ որ ակնյայտօրէն կ'երեւի, երբ կը բաղդատուին յուշարձանի 2023-ի արբանեակային լուսանկարները:

Ոչնչացուած յուշարձանին տեղը կանգնեցուցած են գիւղին հնարած ատրպէյճանական անունին (*Xanyurdu kəndi*) ցուցանակը: «Հայրենական Մեծ պատերազմին եւ Արցախեան ազատամարտին նուիրուած յուշարձանների ոչնչացումը «Հիմնուած հակամարտութիւնների ժամանակ մշակութային արժեքների պաշտպանութեան մասին» Հաագայի (Հա Հէյի) 1954 թ. կոնվենցիայի (*պայմանագիր*) 4-րդ յօդուածի եւ լրացուցիչ՝ 1999 թ. ընդունուած Երկրորդ արձանագրութեան խախտում է: Այն խախտում է նաեւ Հաագայի Արդարադատութեան միջազգային դատարանի պարտադիր ուժ ունեցող 2021 թուականի Դեկտեմբերի 7-ի որոշումները, որով դատարանը պարտաւորեցրել է Ադրբեյջանին ձեռնարկել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ կանխելու եւ պատժելու վանդալիզմի եւ պղծման գործողութիւնները, որոնք վերաբերում են հայկական մշակութային ժառանգութեանը, ներառելով, բայց չսահմանափակուելով միայն եկեղեցիներով եւ պաշտամունքի այլ վայրերով, յուշարձաններով, տեսարժան վայրերով, գերեզմանատներով եւ արտեֆակտներով (*հին մշակոյթի մնացորդներով*):

Խաձեռնութեամբ, եւ Երեւանի նախկին քաղաքապետ Հայկ Մարութեանը՝ «Նոր ուժ» կուսակցութեամբ: Նոյնպէս մասնակցութեան մասին յայտարարած են Հայ Ազգային Կոնգրեսը, որուն վարչապետի թեկնածուն Լեւոն Չուրպաեանն է, եւ «Հանրապետութիւն» կուսակցութիւնը՝ Արամ Սարգսեանի գլխավորութեամբ: Յառաջիկայ ընտրութիւններուն իրենց մասնակցութիւնը հաստատած են նաեւ Սամուէլ Կարապետեանի «Ուժեղ Հայաստան» կուսակցութիւնը, Գագիկ Ծառուկեանը՝ իր «Առաջարկ Հայաստանին» ծրագիրով, ինչպէս նաեւ «Հայկական քուէ» կուսակցութիւնը:

Օրագիր

Չորեքշաբթի, 1 Ապրիլ
Հ.Յ.Դ. Հայ դատի յանձնախումբի կողմէ գիրքի ներկայացում
Շաբաթ, 4 Ապրիլ
Համազգայինի կողմէ Թատերականի ներկայացում
Կիրակի, 5 Ապրիլ
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ֆիքսի սկաուտական խմբապետական կազմին եւ խորհուրդին կողմէ
Հատկուան պազար, Նեա Հմիռնիի հրապարակին վրայ
Կիրակի, 19 Ապրիլ
Հ.Կ.Խաչի Արիւնատութիւն
Կիրակի, 26 Ապրիլ
Ապրիլ 24-ի քաղաքական ձեռնարկ
Չորեքշաբթի, 29 Ապրիլ
Հ.Կ.Խաչի Ֆիքսի «Ռուբինա» մասնաճիւղի անդամական ժողով
Ուրբաթ, 8 Մայիս
«Լ. եւ Ս. Յակոբեան» վարժարանի Ծնողական միութեան կողմէ
գիրքի ներկայացում
Կիրակի, 10 Մայիս
Հ.Կ.Խաչի Ֆիքսի «Ռուբինա» մասնաճիւղի կողմէ
Կիրակի, 10 Մայիս
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթենքի երեք Սկաուտական մասնաճիւղերու, խմբապետական
կազմերու եւ խորհուրդներու քոյրերուն եւ եղբայրներուն կողմէ,
«Մայրերու Օր»-ուան առիթով միօրեայ արշաւ
Շաբաթ, 16 Մայիս
Խարուկահանդէս Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային վարչութեան կողմէ
Կիրակի, 17 Մայիս
Համազգայինի կողմէ Թատերականի ներկայացում
Հինգշաբթի, 21 Մայիս
Հ.Կ.Խաչի Ֆիքսի «Ռուբինա» մասնաճիւղի կողմէ
Համաքաղաքական տօնին առիթով միօրեայ պտոյտ
Շաբաթ 23 - Կիրակի 24 Մայիս
Գիրքերու վաճառք Նեա Հմիռնիի հրապարակին վրայ
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ֆիքսի սկաուտական խմբապետական կազմին եւ խորհուրդին կողմէ
Երկուշաբթի 25 - Չորեքշաբթի, 27 Մայիս
Հ.Կ.Խաչի Աթենքի «Ծովիւնար» մասնաճիւղի կողմէ եռօրեայ պտոյտ
Շաբաթ, 30 Մայիս
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթենքի մասնաճիւղի կողմէ - Թենիսի օր
Շաբաթ, 30 Մայիս
Հ.Յ.Դ. Երիտասարդական միութեան Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ
Մայիս 28-ի տօնակատարութիւն
Շաբաթ 6 - Կիրակի, 7 Յունիս
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթենքի վարչութեան կողմէ
3X3 կողովակազմակի մրցաշարք եղբ. Կարպիս Ծանիկեանի յիշատակին
Շաբաթ, 13 Յունիս
Հայ աւետարանական եկեղեցւոյ կողմէ - Զերմէս
Շաբաթ, 20 Յունիս
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթենքի մասնաճիւղի կողմէ - Կողովակազմակի օր
Կիրակի, 21 Յունիս
«Լ. եւ Ս. Յակոբեան» վարժարանի Ծնողական միութեան կողմէ
միօրեայ պտոյտ
Չորեքշաբթի, 24 Յունիս
«Ա. եւ Ժ. Ծենագեան» վարժարանի ամառային հանդէս
եւ վկայականներու բաշխում

2026-2027 դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւններ

Հ.Կ.Խաչի ազգային վարժարաններու
2026-2027 դպրոցական տարեշրջանի
արձանագրութիւնները սկսած են:
Հետաքրքրուող ծնողներէն կը խնդրուի
կապ պահել տնօրէնութեանց հետ.-

«Հաւարեան» Նախակրթարանին
եւ «Ուշագլեան» մանկապարտեզին
համար՝ 2104906305 հեռաձայնի թիւին:

«Լ. եւ Ս. Յակոբեան» Նախակրթարանին եւ «Գալուստեան» մանկապարտեզին
համար՝ 2109313226 հեռաձայնի թիւին:

«Ա. եւ Ժ. Ծենագեան» միջնակարգ վարժարանին համար՝ 2109349537 հեռա-
ձայնի թիւին:

Կը խնդրուի ծնողներէն, որոնք կը փափաքին 2026-2027 տարեշրջանին
համար դպրոցական ինքնաշարժին տեղ ապահովել, դիմել մինչեւ Մայիս
ամսուան վերջաւորութեան, որպէսզի ծրագրուի շրջագայութիւնը:

Հ.Կ.ԽԱՉԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախատօնակ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Մուտն Ի Վիրապի

Ի գիտութիւն հաւատացեալ մեր ժողովուրդին, այսու կը հա-
ղորդենք, թէ Ուրբաթ 27 Մարտ 2026-ին, թեմիս մեր եկե-
ղեցիներուն մէջ, Մեծ Պահոց Խաղաղական ու Հանգստեան ժամերգութեանց
ընթացքին, պիտի կատարուի մեր մեծ Հայրապետին՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի
չարչարանքի եւ մուտն ի վիրապի յիշատակի Նախատօնակի յատուկ արարո-
ղութիւնը:
Ուստի կը հրաւիրենք հաւատացեալ մեր ժողովուրդը, մասնակից դառնալու
արարողութեան ու ըմբոշխնելու օրուան խորհուրդը:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՐՈՎ

Մեծ Պահոց արարողութեանց ժամանակացուցակ

Այսու հաւատացեալ մեր ժողովուրդին կը ներկայացնենք,
թեմի եկեղեցիներէն Ներս քառասօրեայ Մեծ Պահոց արեւագալի
ու հսկումի ժամերգութեանց ժամանակացուցակը:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՇԻ ԵԿԵՂԵՏԻ – Աթենք
Կիրակի առաւօտեան Ս. պատարագ՝ ժամը 9:30-ին
Արեւագալ՝ ժամը 11:00-ին
Հսկումի արարողութիւն՝ Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 7-ին

Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՏԻ – Գոքնիսի
Չորեքշաբթի առաւօտեան արեւագալ՝ ժամը 10:00-ին
Ուրբաթ երեկոյեան հսկում՝ ժամը 6-ին

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՎԱՐԱՊԵՏ ԵԿԵՂԵՏԻ – Նեոս Գոգմոս (Ֆիքս)
Չորեքշաբթի առաւօտեան արեւագալ՝ ժամը 10:00-ին
Ուրբաթ երեկոյեան հսկում՝ ժամը 6-ին

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՏԻ – Թեսաղոնիկէ
Չորեքշաբթի առաւօտեան արեւագալ՝ ժամը 9:00-ին
Ուրբաթ առաւօտեան արեւագալ՝ ժամը 9:00-ին
Ուրբաթ երեկոյեան հսկում՝ ժամը 7:30-ին

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՇԻ ԵԿԵՂԵՏԻ – Գոմթիւնի
Չորեքշաբթի առաւօտեան արեւագալ՝ ժամը 10:30-ին
Ուրբաթ երեկոյեան հսկում՝ ժամը 7-ին

Արեւելեան Մակեդոնիոյ ու Թրակիոյ շրջանի միւս եկեղեցիներուն մէջ, արեւագա-
լի եւ հսկումի ժամերգութիւններ պիտի կատարուին տեղւոյն ճշդօրէն ժամանա-
կացուցակին հիման վրայ:
Յունաստանի Հայոց թեմի Առաջնորդ՝ գերշ. Ս. Սահակ Ս. Եպս. Եմիշեան, Մեծ Պա-
հոց ժամանակաշրջանին պարբերաբար ներկայ պիտի գտնուի մեր եկեղեցինե-
րէն Ներս, Նախագահելու ժամերգութեանց ու աւարտին քարոզելու: Սոյն այցելու-
թիւնները օրին պիտի յայտարարուին:

Կրօնական Ժողով

«ԱԶԱՏ ՕՐ»Ի ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կը խնդրուի մեր հայրենակիցներէն, գաղութին մէջ գործող
միութիւններէն եւ կառոյցներէն իրենց յայտարարութիւնները
դրկեն ամենաուշը մինչեւ **ԶՈՐԵԶԵՄԲԵԻ ԿԵՍՕՐ**, եթէ կ'ուզեն
Ուրբաթ օրուան տպագիր թերթին մէջ անոնք հրատարակուին:

Փառաբանություն

Գիրքերու կախարդական աշխարհին մէջ.

«Փոքրիկ գրասերները»

Յաջողութեամբ պսակուած նախաձեռնութիւն մը

Հայ Կապոյտ Խաչի «Հաւարեան» ազգ. վարժարանի
«Հայաստան Ուշագլեան» մանկապարտեզը
կը վերածուի ընթերցասիրութեան դարբնոցի

Մանկութեան առաջին քայլերը միայն աշխարհը ճանչնալու փորձեր չեն, այլեւ՝ հոգեկան աշխարհի հիմնաքարերը դնելու որոշիչ ժամանակաշրջան մը:

Հայ Կապոյտ Խաչի «Հայաստան Ուշագլեան» մանկապարտեզին մէջ, ընթերցասիրութեան մշակումը ո՛չ միայն կրթական ծրագրի մաս կը կազմէ, այլեւ՝ կը հանդիսանայ դպրոցական առօրեայի կենսատու գարկերակը: Ուսումնական տարեշրջանի սկիզբէն իսկ, մանուկները կը սորվին սիրել գիրքը, շօշափել թուղթի խորհրդաւորութիւնը եւ ունկնդրել հեքիաթներու մեղեդային լեզուն:

Յունուար ամիսէն սկսեալ, այս նուիրական աշխատանքը կը ստանայ առաւել համարադրուած ու գործնական բնոյթ: Մեր փոքրիկները, դառնալով դպրոցի գրադարանի մշտական այցելուները, կանոնաւոր կերպով կը դիմեն գիրքերու շտեմարանին՝ իրենց հետ տուն տանելով հայերէն եւ յունարէն պատկերազարդ հեքիաթներ: Այս սովորութիւնը կը դառնայ կամուրջ մը դպրոցի եւ ընտանիքի միջեւ, ուր երեկոյեան ընթերցումները կը վերածուին ջերմ ու իմաստալից գրոյցներու:

Սակայն այս տարի, մանկապարտեզը թեւակոխեց նոր ու նորարարական հանգրուան մը: Նիքեայի հանրային գրադարանին հետ գործակցաբար իրականացած «Մանկապարտեզի գրասերներ 2025» (Νηπιο-βιβλιοσκαληκες 2025) ծրագիրը՝ եկաւ յաւելեալ փայլ ու թափ տալու մեր ամենօրեայ ջանքերուն, բացայայտելով մանկական երեւակայութեան անսահման հորիզոնները:

Այս ծրագիրը սովորական ընթերցումներէն անդին անցաւ: Իւրաքանչիւր գիրք դարձաւ ներշնչման աղբիւր՝ խաղերու, թատերականացման եւ գեղարուեստական աշխատանքներու: Աշակերտները քննարկեցին ընտանեկան արժէքները, խաղաղութեան վեհութիւնն ու բնութեան հրաշալիքները՝ հարստացնելով դաստիարակչական ծրագիրը: Մեր աշակերտները հնարաւորութիւնը ունեցան համադրելու աւանդական ու արդիականը: Յատուկ «Արձանագրութեան թերթիկներու» եւ արդիական առցանց յաւելումի միջոցով, դպրոց-տուն կապը աւելի ամրապնդուեցաւ:

Ծնողները դարձան իրենց զաւակներուն գործուն ընթերցակիցները, որոնք սատարեցին այս ճիգին ոչ միայն արժեւորելով մշակուած նիւթերը, այլեւ հարստացնելով ծրագրին գիրքերու ցանկը՝ իրենց սեփական գրադարաններու գիրքերով:

Սոյն ծրագրին աւարտը նշուեցաւ առանձնակի շուքով եւ խանդավառութեամբ: Իւրաքանչիւր աշակերտ, որպէս իր հետեւողականութեան եւ ընթերցասիրութեան վկայական, ստացաւ յատուկ մրցանակ մը: Այս պարգևատրումը լոկ մրցանակներու բաշխում չէր, այլ՝ երեխաներու մտաւոր զարգացման եւ աշխատասիրութեան արժեւորում, ինքնավստահութեան եւ գիրքի հանդէպ սիրոյ հաստատում: Փոքրիկներուն աչքերուն մէջ փայլող հպարտութիւնը լաւագոյն ապացոյցն էր, որ «Փոքրիկ գրասերները» արդէն իսկ սկսած են իրենց կեանքի մեծագոյն ճամբորդութիւնը:

Սրտագին շնորհաւորութիւններ՝

- Մեր մրցանակիր աշակերտներուն, իրենց անսպառ հետաքրքրութեան համար:
- Ծնողներուն, որոնք միշտ կը զօրակցին մեր կրթական առաքելութեան:
- Հ.Կ.Խ.-ի «Հաւարեան» նախակրթարանի տնօրէնութեան եւ «Հայաստան Ուշագլեան» մանկապարտեզի ուսուցչական կազմին, որոնք սիրով եւ նորարարական շունչով կը քաջալերեն ընթերցասիրութիւնը եւ անմար կը պահեն մանուկներուն հետաքրքրութիւնը:
- Նիքեայի հանրային գրադարանի անձնակազմին, այս հրաշալի նախաձեռնութեան եւ համագործակցութեան համար:

Այս ձեռնարկը վերստին կը հաստատէ թէ՛ ընթերցասիրութիւնը կեանքի կեցուածք է, որ կը մշակուի սիրով, հետեւողականութեան եւ գործակցութեան միջոցով: Թող այս մրցանակները դառնան այն առաջին քայլերը, որոնք մեր փոքրիկներուն պիտի առաջնորդեն դէպի գիտութեան եւ իմաստութեան անձայրածիր հորիզոնները:

Հ.Կ.Խ.-ի «Հաւարեան» ազգ. վարժարանի
«Հայաստան Ուշագլեան» մանկապարտեզի
վարիչ մանկապարտիզականուհի՝ Անի Աբիկեան

Սրբոց Քառասնից Մանկանց տօնը եւ Միջինքի հանդիսաւոր նշումը

Հարաք, 14 Մարտ 2026-ին, երեկոյեան ժամը 7:30-ին, Թեսաղոնիկէի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, շրջանիս հոգեւոր հովիւ Տ. Եղիա վրդ. Մալխասեանի նախագահութեամբ եւ եկեղեցւոյ սարկաւազներու մասնակցութեամբ, բարեպաշտ ու հանդիսաւոր մթնոլորտի մէջ նշուեցաւ Սրբոց Քառասնից Մանկանց տօնը եւ Միջինքը: Այս առիթով, կատարուեցաւ երեկոյեան հոգեպարար ժամերգութիւն, որուն ընթացքին հաւատացեալ ժողովուրդը միասնաբար մասնակցեցաւ աղօթքի եւ հոգեւոր խորհուրդի: Ժամերգութեան աւարտին, եկեղեցւոյ ատենակին մէջ տեղի ունեցաւ նախատօնակի արարողութիւն, ուր գետեղուած էին քառասուն փոքրիկ ջահեր՝ ի յիշատակ Սրբոց Քառասնից Մանկանց: Խորհրդանշական այս գեղեցիկ պատկերին մէջ արտացոլեցաւ մեր հաւատքի կենդանի վկայութիւնը եւ նահատակ սրբերուն յիշատակը:

Ժամերգութեան եւ նախատօնակի աւարտին Հայր սուրբը իր հայրական խօսքը ուղղեց հաւատացեալներուն՝ ներկայացնելով օրուան տօնի խորհուրդը եւ Սրբոց Քառասնից Մանկանց նահատակութեան օրինակով գօտեպնդելով ներկաներուն հաւատքը: Ան յատկապէս շեշտեց նահատակ սրբերուն անձնութիւնը, տոկունութիւնը եւ անխախտ հաւատքը, որոնք այսօր եւս կը ծառայեն որպէս հոգեւոր ուղեցոյց եւ ներշնչում քրիստոնէական կեանքին մէջ ամրապնդուելու համար: Հայր սուրբը իրաւիւրեց հաւատացեալները մնալ հաւատարիմ եկեղեցւոյ եւ ազգային արժէքներուն, պահպանել միասնականութիւնը եւ շարունակել իրենց հոգեւոր աճի ճանապարհը:

Հոգեւոր արարողութենէն ետք համայնքի սրահին մէջ կազմակերպուած էր ճաշկերոյթ՝ Տիկնանց մարմնի նախանձախնդիր եւ հոգատար աշխատանքին շնորհիւ: Երեկոյին սկիզբը, Տիկնանց մարմնի ատենապետուհին բարի գալուստի խօսքով դիմաւորեց ներկաները եւ համառօտ ներկայացուց օրուան հաւաքոյթի նպատակը՝ շեշտելով նման հանդիպումներու կարեւորութիւնը համայնքային համախմբման եւ հոգեւոր-ազգային կեանքի զօրացման մէջ: Ան ապա իրաւիւրեց հոգեւոր նիւթերը որպէսզի իր սրտի խօսքը փոխանցէ ներկաներուն: Հայր անդադարձաւ տօնի խորհուրդին, համայնքային միասնականութեան անհրաժեշտութեան

եւ եկեղեցւոյ շուրջ համախմբուելու կարեւորութեան:

Այնուհետեւ խօսք առաւ նաեւ Փաղային խորհուրդի ատենապետ պ. Քրիս Դալիլէաս, որ շնորհաւորեց տիկնանց միութեան անդամուհիները, որ այս գեղեցիկ երեկոն կարողացան հրամցնել մեր սիրելի ժողովուրդին:

Երեկոյին ներկայ գտնուեցան հոգեւոր հովիւր, թաղային խորհուրդի ատենապետն ու անդամները, Թեսաղոնիկէի հայ համայնքի միութեանց ներկայացուցիչները, ինչպէս նաեւ մեծաթիւ հաւատացեալ ժողովուրդ: Սրահին մէջ տիրող ջերմ եւ մտերմիկ մթնոլորտը առիթ տուաւ ներկաներուն փոխադարձաբար շնորհաւորելու, գրուցելու եւ նորոգելու համայնքային կապերը: Այս համախմբուած հանդիպումը վերածուեցաւ ոչ միայն տօնական, այլեւ խորապէս համայնքային ու ազգային նշանակութիւն ունեցող իրադարձութեան, ուր զգալի էր փոխադարձ յարգանքը, եղբայրական սէրը եւ համերաշխութեան ոգին: Ներկաները գնահատանքով անդրադարձան Տիկնանց մարմնի կազմակերպչական ջանքերուն եւ անոնց շարունակական ծառայութեան համայնքային կեանքի աշխուժացման մէջ:

Երեկոն դարձաւ հաւատքի վերանորոգման եւ համայնքային միասնականութեան գեղեցիկ արտայայտութիւն, հաստատելով որ Սրբոց Քառասնից Մանկանց վկայութիւնը այսօր եւս կը շարունակէ ոգեշնչել եւ ամրապնդել մեր ժողովուրդը՝ հաւատքի, տոկունութեան եւ նուիրումի ճամբուն վրայ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Միջինք Գոքինիոյ մէջ

Կիրակի, 15 Մարտ 2026-ի կէսօրուան ժամը 1:00-ին, Գոքինիոյ Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ Մեծ Պահոց Միջինքի ճաշկերոյթը, Տիկնանց մարմնոյ կազմակերպութեամբ:

Ներկայ էին Ազգային վարչութեան անդամ պրն. Յովհաննէս Մանկոյեան, Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ Տիկնանց մարմնոյ ներկայացուցիչ անդամներ, շրջանի Հայ Կապոյտ Խաչի վարչական անդամներ եւ հաւատացեալներ: Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Տ. Պարետ քնյ. Խաչերեան օրինեց սեղանը: Ապա ճաշկերոյթի ընթացքին, ան անդադարձաւ Միջինքի մասին: Մեր եկեղեցւոյ հայրապետներուն կողմէ Միջինքը կը նշանակէ Մեծ Պահոցի քառասնօրեայ ժամանակաշրջանի կէսը: Այդ օրը, ինքնին հարց կու տայ բոլորիս թէ ո՞ր կը գտնուինք կամ ի՞նչ վիճակի մէջ կը գտնուինք մեր քրիստոնէական հաւատքի, մարդկային արժանիքներու եւ երկրաւոր առաքելութեան ծիրէն ներս: Միեւնոյն ժամանակ, կը իրաւիւրէ կորսուած ու մոլորուած քրիստոնէաները միանալու հոգեւոր ուղեւորութեան:

Ապա քահանայ իայրը մեծապէս գնահատեց Ս.

Յակոբ եկեղեցւոյ Տիկնանց մարմնոյ անդամուհիները, որոնք եկեղեցին նկատած են իրենց երկրորդ տունը եւ ամենայն բժախնդրութեամբ մասնակից կը դառնան անոր առաքելութեան: Ծաշկերոյթի ժամանակ, ներկաները եւս ծափահարութեամբ գնահատեցին Տիկնանց մարմնոյ անդամուհիները եւ մաղթեցին անոնց յաջողութիւն իրենց եկեղեցանուէր առաքելութեան մէջ:

Հարկ է նշել թէ Տ. Պարետ քնյ. Խաչերեան, յանուն Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Տիկնանց մարմնոյ, շնորհակալութիւն յայտնեց տիկ. Կարինէ Մխիթարեանին եւ տիկ. Աննա Արապեանին, որոնք ճաշկերոյթին նուիրած էին ուտեստեղէնի տեսակներ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Բանախօսութիւն

Հիմնահարցեր եւ հանգրուաններ արեւմտեան հայաշխարհի կազմաւորումին մէջ իբրեւ պատմագիտութիւն, պատմագանցութիւն եւ հոգեխուզում

Արեւմտեան թեմի առաջնորդ՝ գերշ. Ս. Գեղամ Ս. Արք. Խաչերեանի նախագահութեամբ, Չորեքշաբթի, 25 Փետրուար 2026-ի երեկոյեան, Ազգային առաջնորդարանի Տիգրան եւ Չարուհի Տէր Ղազարեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ «Հիմնահարցեր եւ Հանգրուաններ՝ Արեւմտեան Հայաշխարհի Կազմաւորումին մէջ» նիւթով կլոր սեղան, գլխաւոր բանախօսութեամբ՝ փրոֆ. տիկին Սեդա Պ. Տատոյեանի (*Նիւ Եորքէն*), ներկայութեամբ՝ գաղութեւ խումբ մը հրաւիրեալ մտաւորականներու:

Կլոր սեղանին նիւթը հանրութեան պիտի տրամադրուի փրոֆ. Տատոյեանի հեղինակութեամբ եւ Ազգային առաջնորդարանի հրատարակութեամբ իրականացուող Մատենաշարով, որ ցարդ լոյս ընծայած է երկու հատոր, իսկ երրորդն ու ամենէն ծաւալունը՝ այժմ կը գտնուի մամուլի տակ: Կցուած գրութիւնը (*հայերէն եւ անգլերէն*), ամփոփումն է փրոֆ. Տատոյեանի արտասանած հեղինակային խօսքին, որ կը բացատրէ Մատենաշարին նպատակները, բնոյթը եւ ընդգրկած նիւթերը:

ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆ

Իր տեսակին մէջ թերեւս առաջինը՝ Արեւմտեան Առաջնորդարանի Մատենաշարը – Հիմնահարցեր եւ Հանգրուաններ Արեւմտեան Հայաշխարհի Կազմաւորումին մէջ – նիւթն էր մտաւորական «Կլոր Սեղանի» մը Փետրուար 25-ին, հայերէն լեզուով: Այս առիթով Առաջնորդարանը հրատարակեց գրքոյկ մը, *Historiography, Meta-Historiography and Soul-Searching*, ուր կան երեք հատորներուն կողքի պատճենը, բովանդակութիւնը, եւ գրութիւն մը Փրոֆ. Սեդա Պ. Տատոյեանէն: Հեղինակը

կը բացատրէ Մատենաշարին պատմագիտական նորութիւնները, նպատակները, եւ նշանակութիւնը, մասնաւորաբար Արեւմտեան Հայաշխարհին հազարամեայ եղափոխութեան, քաղաքական-մշակութային մասնաւորութեանց եւ Հայ Եկեղեցիի ցարդ անգիր քաղաքական պատմութեան: Տարդ, Մատենաշարէն հրատարակուած են երկու հատոր (*երկլեզու*), իսկ երրորդը (*անգլերէն*) եւ ամենէն ծաւալունը մամուլի տակ է. – *Nersēs IV Shnorhali – Saint and Diplomat and the Persistence of the People and the Church in the Western Armenian World/ Ներսէս Դ. Շնորհալի Սուրբ եւ Դիւանագետ եւ Ժողովուրդին ու Եկեղեցիին Գոյատեւումը Արեւմտեան Հայաշխարհին մէջ. (2025).* *Yovhan III Ōdznets’i Saint, Jurist and Great Master of Armenian Mesopotamian Culture and Diplomacy/ Յովհան Գ. Օձնեցի (իշխ.717-728) Սուրբը, Կանոնագետը եւ Մեծ Վարպետը Հայ Միջնաշխարհեան Մշակոյթի եւ Դիւանագիտութեան. (2025) Prolegomenon to the Millennial History of the Western Armenian World – The First*

Phase Tenth to Fifteenth Centuries - From Kingdoms to Awakening, Politics and Culture. (2026) Մատենաշարը իր ծննդոցը ունի միաժամանակ ընկերային, մշակութային եւ պատմագիտական մտահոգութիւններու մէջ: Գլխաւոր նպատակներէն է մտաւորական եւ հոգեւոր մշակոյթը, եւ ապրուած – ոչ թէ երեւակայուած, շարադրուած եւ «ծրագրուած» – պատմութիւնը դարձնել ժողովուրդին մատչելի եւ առընչուած անոր ներկայի՝ հարցերուն եւ ինքնաճանաչութեան հորիզոններուն:

Բացի մի քանի նիւթերէ, ինչպէս Եղեռնը եւ Ղարաբաղը, Հայ պատմագրութեան – ոչ թէ պատմագիտութեան – մէջ կան բազմաթիւ մուկ մասեր, արմատական հանգոյցներ եւ անելներ (*impasse*): Ըստ հեղինակին՝ պատճառները պետք է փնտռել Մերձաւոր Արեւելեան եւ միջնաշխարհեան կացութեանց ընդմէջէն՝ հայոց պատմական փորձառութիւնները հասկնալու եւ բացատրելու մասնակի կերպերուն եւ դիտանկիւններուն մէջ: Մատենաշարին կարեւոր նիւթերէն մէկն է հայ եկեղեցիին աւելի քան տասնըե-

թը դարերու քաղաքական պատմութիւնը, որ լուսանցքային կերպով միայն արժանացած է պատմաբաններու ուշադրութեան: Շնորհալիի, Նարեկացիի նման դէմքերու, ընկերային, քաղաքական նաեւ՝ աստուածաբանական աւանդը, իրական-գործօն անհատականութիւնները անորոշ են իսկ իրենք կը մնան մեծ «ծանօթ-անծանօթներ» (*familiar strangers*): Շնորհալին ծանօթ է իր շարականներով եւ աստուածաբանութեամբ, իսկ Նարեկացին իր բուժիչ եւ հրաշալի Նարեկով: Արդէն շատ ուշացած նախածեռնութիւններ են ուսումնասիրել Շնորհալին դերը իր բարդ եւ վտանգաւոր միջնաշխարհեան ժամանակին ու շրջանին մէջ, իսկ Նարեկացին իբրեւ տասերորդ դարու խիզախ ու հանճարեղ ընկերային-գաղաղափարաբանական յեղափոխական: Այս կարգի մօտեցումներ եւ վերլուծումներ կը բնորոշեն Մատենաշարին հատորները:

Մատենաշարին հեղնակին մօտեցումը միջմարգային (*interdisciplinary*) է: Ասիկա կը նշանակէ եւ կը պարտադրէ համադրել պատմագիտութիւն, ընկերաբանութիւն, մշակոյթի պատմութիւն, արուեստներ, եւ մասնաւորաբար՝ փիլիսոփայական-քննադատական մեթոտը: Այսպէս, Շնորհալիի եկեղեցական, աստուածաբանական, գրական եւ քաղաքական ասպարեզները կու գան միակ լայն պատմագիտական շրջանակի մէջ: Չկան մի քանի Շնորհալիներ, կայ մէկ Շնորհալի որ սուրբ է եւ միաժամանակ դիւանագետ, նաեւ՝ բանաստեղծ: Ուրեմն սովորական կեդրոնացումը նեղ երեսի մը վրայ մթազնաւ է ամբողջական մարդը, իր դերն ու աւանդը: Նոյնն է պարագան Նարեկացիի, պատմական շրջաններու եւ կարեւոր իրադարձութեանց:

Մատենաշարին մօտեցումի կարեւոր նորութիւններէն մէկն է նաեւ պատմագիտական յարացոյցի (*paradigm, model*) յեղաշրջումը: Փոխանակ կեդրոն-շրջամասի, կամ հայրենիք-սփիւռք/արտասահմանի կ’առնուին երկու՝ պատմական հայաշխարհներ, Արեւելեան Հայաշխարհը բնիկ հողին մէկ մասին շուրջ, եւ հազարամեայ եւ ուժական (*dynamic*) Արեւմտեան Հայաշխարհը անոր արեւմուտքը եւ հարաւը: Մատենաշարին երրորդ հատորը քննական ընդարձակ յառաջարկ մըն է Արեւմտեան Հայաշխարհին տակաւին անգիր ամբողջական պատմութեան (*Prolegomenon to the History of the Western Armenian World*).

Գրեթէ ուշադրութենէ վրիպած է պատմականօրէն հիմնաւորուած այն իրողութիւնը թէ արդէն տասերորդ դարու վերջաւորութեան եւ անշուշտ հայ թագաւորութեանց վերջնական անկումով 1045-ին, մասնաւորաբար Հայաստանը իրեն կցելու Բիւզանդական կայսերական ծրագրին հետեւանքով, Հայոց Աշխարհը սկսած էր բաժնուիլ: Տասնըմեկերորդ դարուն զանգուածային գաղթերով դէպի արեւմուտք եւ հարաւ, միաժամանակ ղուգ-սելճուք թրքական ցեղերու արագ թափանցումով պարպուեցաւ բնիկ հողը եւ յառաջացաւ հայկական Նոր բնակավայր մը, *Habitat/ECumene* որ արեւելեանէն շատ աւելի ծաւալուն էր եւ դիրքով ուղղակիօրէն միջնաշխարհեան (*mesopolitan, meso-poleis*), այսինքն տարբեր պետութեանց եւ ազգերու միջեւ: Չկար կեդրոն եւ շրջամաս:

Յստակ կերպով գոնէ հազարամեակէ մը իվեր երկու հայաշխարհները կը գտնուին տարբեր կացութեանց մէջ եւ եղափոխութեան տարբեր ազդակներու ենթակալ:

Ուրեմն ‘կեդրոնի եւ շրջամասի’ յարա-

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Η Αρμενική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, η Φιλόπρωτος Αδελφότης Ανδρών Θεσσαλονίκης και το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης έχουν την τιμή να σας προσκαλέσουν στην παρουσίαση του βιβλίου του Ασάντουρ Μαγκαριάν με τίτλο: **“Η Ιστορία των Αρμενικών Κοινοτήτων Θράκης και Μακεδονίας”**

Η βιβλιοπαρουσίαση θα πραγματοποιηθεί την

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026
και ώρα 19.00

Τοποθεσία
Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης
Φουαγιέ Μ2
25ης Μαρτίου & Παραλία, Θεσ/νίκη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Χαιρετισμοί:
Χρίστος Γαλιθαΐας
Βιογράφος, Καθ. Διευθυντής Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος της Αρμενικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης

Γιώργος Κωνσταντινίδης
Δικηγόρος, Αρχιμουσικός, Πρόεδρος της Φιλόπρωτος Αδελφότητας Ανδρών Θεσσαλονίκης

Ομιλητές:
Αντώνης Σταμούλης
Εκδότης

Λεωνίδας Ντιλσιζιάν
Εντεταλμένος Διδάσκων Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Άγγελος Συρίγος
Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Σαρκίς Αγαμπιαν
Συγγραφέας, μεταφραστής

Συντονίζει ο δημοσιογράφος **Παναγιώτης Κρινής**

Αποσπάσματα από το βιβλίο θα διαβάσει η νοθοποιός **Κατερίνα Μπουθούμη**

Բանախօսութիւն

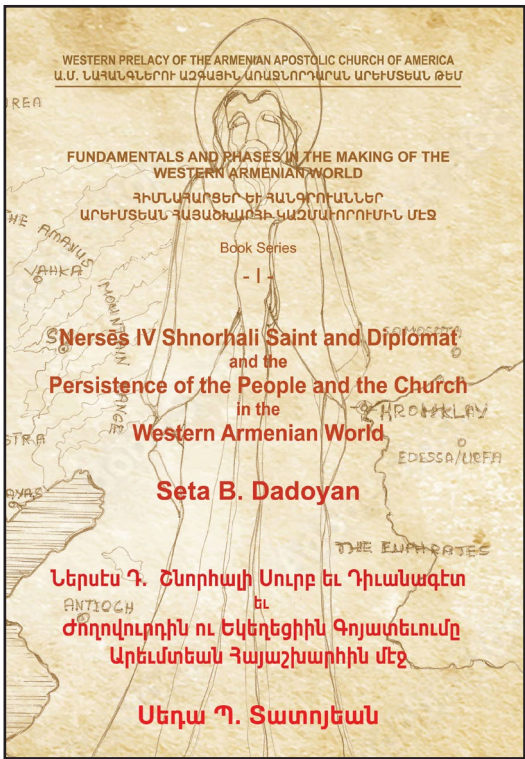
ցոյցը (*paradigm*) չունի պատմական հիմեր:

Իսկ հայրենիք-սփիւռք տարազումը պաղ պատերազմի անմիջական հետեանքներէն էր: Պարզապէս, կայ մէկ ազգ երկու տարբեր հայաշխարհներու մէջ:

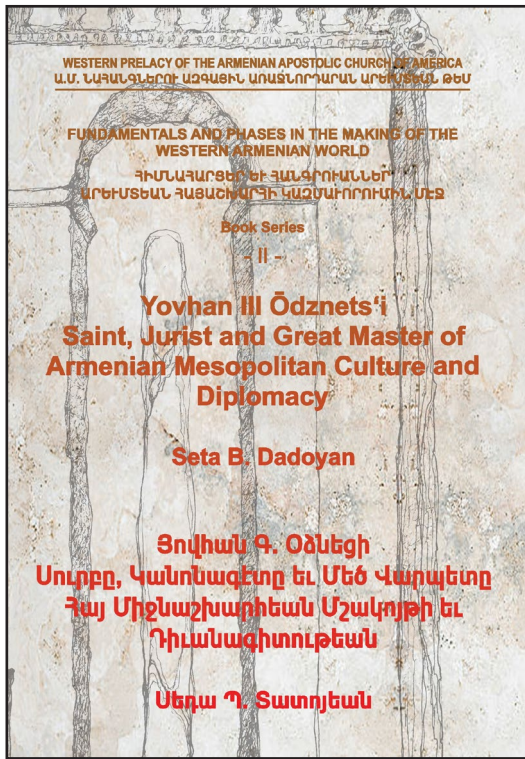
Կացութիւնը բնականաբար զարգացուցած է իր յարակից հարցերը: Առաջինն է ներքին բաժանում եւ հակամարտութիւն իւրաքանչիւր աշխարհին մէջ եւ երկուքին միջեւ: Երկու հայաշխարհներու միջեւ տարբերութիւնները անխուսափելի էին աշխարհի ամենէն անկայուն ու փոթորկոտ շրջանին մէջ եւ մրցակից ուժերու միջեւ: Յաճախ անտեսուած է այն իրողութիւնը թէ եօթերորդ դարէն ետք, բացի Կիլիկիայէն, հայոց մեծամասնութիւնը կը գտնուէր իսլամական աշխարհին մէջ: Ոչ-իսլամ փոքրամասնութեանց ներկայացուցիչը կրօնական պետն էր: Իսլամական Աշխարհին մէջ հայոց կացութեան պատմագիտական եւ աղբիւրագիտական ուսումնասիրութիւնը տակաւին նախնական է եւ հիմնուած նեղ-հայակերպ ենթացողութեանց եւ պատումներու վրայ: Հիմնական խնդիրը ան է որ բոլոր պարագաներուն՝ Եկեղեցին եւ կաթողիկոսները մաս կը կազմէին քաղաքական-դիւանագիտական գործընթացին (*process*): Դաշնագիրները յաճախ կը կնքուէին կաթողիկոսներու հետ, ինչպէս Սահակ Գ. Ձորափորեցիի, Յովհան Գ. Օձնեցի, եւ հոսկէ՝ Եկեղեցիի քաղաքական պատմութեան կարեւորութիւնը:

Հայկական Կիլիկիոյ երեւոյթը իր պատմագիտական բացատրութիւնը կը գտնէ Արեւմտեան Հայաշխարհի յարացոյցին եւ մասնաւորաբար՝ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ Հայկական Միջնարարին (*The Armenian Intermezzo in the Near Eastern World*) մէջ: Տասերորդ դարէն մինչեւ տասնըերկրորդին միջեւ մօտ երկու հարիւր տարուայ միջոցն է այս «**միջնարարը**» այսինքն հայ թագաւորութեանց տկարացումէն ապա անկումէն մինչեւ Կիլիկիոյ մէջ թագաւորութեան մը հաստատումը 1198/9ին: Հակառակ կարծուածին, հիւսիսային Եփրատէն, Կապադովկիա, Հիւսիսային Միջագետք, ալ-Շամ, Պաղեստին եւ Եգիպտոս՝ հայ քաղաքական ներուժի եւ գործունէութեան ամենէն աշխոյժ եւ կարեւոր դաշտը եւ շրջանն է ասիկա: Դժբախտաբար սակայն բոլորովին անտեսուած եւ փոքրացած է միայն այսպէս կոչուած «**Կիլիկեան պատմութեան**» մը շուրջ:

Կիլիկիան ոչ միայն մաս մը՝ այլ նաեւ ուրիշ հետեանքներու կարգին, հետեւաՆըք մըն է այս Միջնարարին: Անիկա ոչ թէ աստուածային պարգեւ մը կամ դիցազնական դրուագ մըն է, այլ իսկական միջնաշխարհեան երեւոյթ մը, եւ ամենէն երկարատեւ քաղաքական միաւորը (*body politic*) Արեւմտեան Հայաշխարհի պատմութեան մէջ, քրիստոնեայ արեւմուտքին եւ իսլամ արեւելքին միջեւ:

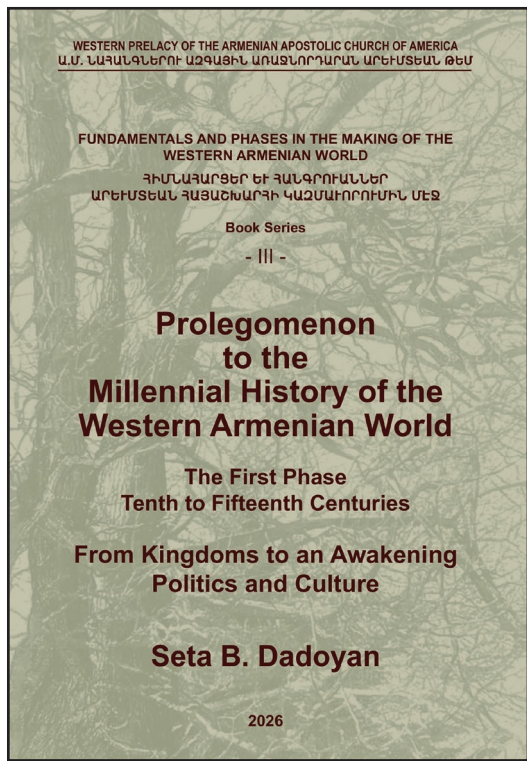

Հայկական Միջնարարին երկու դարերուն ընթացքին տարբեր եւ բազմաթիւ հայ ուժերու, դեմքերու եւ ուղղութիւններու, ներառեալ Կիլիկիցիներու, ռալփոլիթիքը, ստեղծեց փոքր եւ մեծ քաղաքական-գիտութեան իշխանութիւններ Արեւմտեան հայաշխարհին տարածքին, Փիլարտոսի Մարաշի շուրջ իշխանապետութենէն մինչեւ Եգիպտոսի Հայկական Դարը, եւ Պաղեստինի Աւագեան իշխանապետութիւնը: Պատմագիտական տարբերութիւնը ան է որ Ռուբինեան Կիլիկիան մէկն էր այս երեւոյթներէն, շրջապատուած քաղքեղոնական Բիւզանդացիներով, Սելճուք թուրքերով, լատին խաչակիրներով, տունի Այյուպականներով, ապա Մոնղոլներով եւ Մամլուքներով: Կիլիկիայով պաշտօնապէս սկիզբը դրուեցաւ Արեւմտեան Հայաշխարհին օտար հողի վրայ գոյատեւման դժուարին ճամբուն: Այսօր, հազարաւոր մղոններ անդին, տակաւին կը քալենք այդ ճամբուն վրայ: Մատենաշարի հեղինակը կը ներկայացնէ նաեւ այլ տարբերութիւն մը.՝ յաճախ կը խօսուի եւ կը գրուի իններորդէն տասնըմեկերորդ դարերու ընթացքին հայոց Թագաւորական Շրջանին (*Age of Kingdoms*) մասին, իբրեւ թէ անիկա ըլլար միակը եւ վերջինը: Կայ նաեւ, եւ իբրեւ հետեանք Հայկական Միջնարարին, երկրորդ Շրջան մը, զոր հեղինակը կը կոչէ «**Թագաւորական Եռանկիւնը**» կամ «**Հայոց Երկրորդ Թագաւորական Շրջանը**» (*The Dynastic Triangle or the Second Age of Kingdoms*): Ասոնք եւս Կիլիկիան, Երզնկայի Իշխանապետութիւնը եւ Անիի վրացական-հայկական Չաքրեանները (*Cilicia, the City State of Erznka/Erzinjan, and the Georgian-Armenian Zakarians at Ani*). Արեւմտահայ եւ Արեւելահայ Հայաշխարհներու յարաբերութիւնը իր կարգին

պէտք է որ ըլլայ նիւթ առարկայական եւ քննական պատմագիտութեան: Չէ եղած այդ աշխատանքը: Պատճառներուն մասին հեղինակը կ'անդրադառնայ Մատենաշարին մէջ: Հարգանքով բոլորովին տարբեր աշխարհագրական, քաղաքական, ընկերային եւ մշակութային աշխարհներու մէջ, Արեւմտեան եւ Արեւելեան Հայաշխարհները անպայմանօրէն պիտի ըլլային տարբեր: Տարակարծութիւնները անխուսափելի էին, երբեմն ուժգին բայց միշտ հասկնալի եւ բացատրելի: Ցաւօք, այդ չէ հանրային կարծիքը: Արեւմտեան Հայաշխարհին մէջ պայմանները իսկապէս միջնաշխարհեան էին եւ անոնց հետեանքով մշակոյթը բոլորովին տարբեր: Արդէն տասնըմեկերորդ դարուն երբ տարագիր ժողովուրդը, իր աւատապետական իշխանութիւնները եւ Կաթողիկոսութիւնը կը փորձէին գտնել նուազագոյն ապահովութիւն եւ մնայուն տեղ՝ բոլորն ալ արդէն մօտիկ փոխարարեւորութեանց մէջ էին տեղական ժողովուրդներուն եւ իշխանութեանց հետ: Հետեւաբար Արեւմտեան կողմը աւելի ազատամիտ եւ գործնապաշտ (*pragmatic*) մշակոյթի մը յառաջացումը ոչ միայն բնական այլ անհրաժեշտ էր, առնուազն գոյատեւելու համար: Այս կացութիւնն էր որ յառաջացուց Հայ Մշակոյթի Արծաթէ Դարը տասնըերկրորդ դարուն, որուն յաջորդեց տեսակ մը նախա-Վերածնունդ (*Proto-Awakening*) յաջորդ դարերուն ընթացքին մինչեւ Միջին Դարերու աւարտը: Իրողապէս, Կիլիկիոյ մէջ էր որ Նարեկացիին յեղափոխական միտքերը եւ նոր գրականութիւնը հասկցուեցաւ եւ ազատագրուեցաւ: Միակ օրինակ մը հասաւ Շնորհալիին, որ Լամբրոնացիին հանճարեղ միջամտութեամբ եւ Գրիգոր Սկեւազցիին արուեստով եղաւ առաջին, շքեղ եւ միակ Մատենա Ողբերգութեանը: Արծաթէ Դարու ազատամիտ ոգին մոռացութենէ փրկեց հայ մշակոյթի մեծագոյն դէմքերէն ու երեսոյթներէն մէկը: Այս մասին բաւական երկար հատուածներ կան երրորդ հատորին մէջ:

Prolegomenon կը նշանակէ քննական-վերլուծական ներածական, ոչ թէ պարզ յառաջաբան: Պատմական մանրամասն փաստարկներով երրորդ հատորը կը վերթերէ նոր Հայաշխարհի մը *metamorphosis*-ը, կամ զանցակերպումը ու ժողովուրդին ընկերային, քաղաքական, մշակութային եղափոխութիւնը իր հողէն դուրս, եւ արտօրինակ գոյատեւումը (*persistence*): Հատորը կանգ կ'առնէ Միջին Դարերու վերջաւորութեան՝ տասնըինկերորդ դարուն, երբ արդէն Վերածնունդի սերմերը սկսած էին ծաղկիլ տասնըերկրորդ դարու մշակոյթին 'Արծաթէ Դարէն' ետք Կիլիկիա եւ անոր իբրեւ հետեանք: Ստորագրութեան մէջ կայ փոքր գլուխ մը «**1441-ի Շարժումին**» Էջմիածնի Աթոռին հաստատումին մասին տարբեր վերլուծումի մը նուիրում: Հայկական Կիլիկիոյ թագաւորութեան

անկումէն ետք 1375-ին, Օսմանեան ապա Սաֆավիտ շրջանները բոլորովին տարբեր նիւթեր եւ տարբեր ուսումնասիրութեան մը համար:

Պատմագիտութիւն, Պատմագանցութիւն եւ Հոգեխուզում

Որեւէ գրացանկագետ (*bibliographer*) կամ սովորական ընթերցող Մատենաշարը, նաեւ հեղինակին գործերուն կարեւոր մէկ մասը պիտի նկատէ պատմութեան կամ *history*-ի գիրքեր: Ճիշդ է որ պատմագիտական մեթոտները եւ համապատասխան նիւթերը կը գործածուին անպայմանօրէն, սակայն ընթացիկ ժողովրդական առումով «պատմութեան գիրքեր» չեն անոնք, այլ՝ պատմափիլիսոփայական, քննական եւ միջ-մարզային գրականութիւն: Կիզակէտն է Մերձաւոր Արեւելքի մէջ հայոց պատմական փորձառութեան եւ «**հայ ըլլալու վիճակին**» (*the Armenian condition*) վերլուծումը: Պատմագիտութիւնը տարբեր է պատմագրութենէն, որ կը զբաղի դէպքերու ստուգումով եւ պատումով: Իսկ պատմագիտութիւնը դէպքերու փիլիսոփայական-քննական-քննադատական վերլուծումը եւ գրուած նիւթերը եւ մեկնաբանութեանց վերաբժեկտումն է: Անիկա ուրեմն պատմութեան վերագրումն է (*re-writing of history*) հիմնուած նոր տեղեկութեանց, եւ յարաբերութեանց ստուգումին եւ քննական մեկնաբանութեանց վրայ: Այն նոր բացատրութիւնները եւ պատկերները զորս պատմագիտական ուսումնասիրութիւնները կը ներկայացնեն պէտք է որ նաեւ փոխանցեն նոր եւ աւելի խոր իմաստներ ներկայ-ապրուած իրականութեան: Հոս է անոնց գոյապաշտական նշանականութիւնը (*existential dimension, relevance*).

Երբ պատմագիտութեան նպատակը կ'ըլլայ անհատական եւ հաւաքական գոյութեան վերլուծումը-հասկացողութիւնը – ինչպէս այս պարագային – անիկա կը զանցէ իր սահմանները եւ կ'ըլլայ Պատմագանցութիւն կամ *Meta-Historiography*: Տարբեր եւ աւելի ընթացիկ արտայայտութեամբ՝ անիկա անհատական եւ հաւաքական հոգեխուզում է (*individual and collective soul-searching*):

Հոգեխուզումը բուռն ներհայեցողութիւն (*introspection*) եւ վերաբժեկտում է ամեն բանի: Անիկա կ'անդրանցնի ընդունուած պատումները եւ իմացքները (*introspection and assessment that goes beyond the level of just facts*) եւ կը փորձէ հասկնալ սեփական Էութեան բնոյթը, թէ ուրկէ՞ կու գայ եւ ու՞ր կը դիմէ կամ պէտք է որ ուղղուի: Սեփական պատմութեան ճիշդ եւ ամբողջական հասկացողութիւնը ուրեմն հոգեխուզում է: Այսպէս, հոգեխուզում է գրել սեփական պատմութիւնը, որ կը նշանակէ ըլլալ ինքնագիտակից եւ մանաւանդ պարկեշտ՝ ընդունելու համար սխալներ եւ քաջ՝ փոխուելու համար:

«Հ.Օ.Մ.ի կրթաթոշակ»

Հայ Օգնութեան Միութիւնը (Հ.Օ.Մ.) հաստատած է «**Հ.Օ.Մ.ի կրթաթոշակ**»-ը հայ ուսանողներու համար: Նպատակն է հայ ուսանողներուն օգտակար հանդիսանալ դրամական օժանդակութեամբ մը՝ իրենց ուսումնական նիւթական պարտաւորութիւններուն համար, միաժամանակ ակնկալելով, որ հայ ուսեալ երիտասարդութիւնը իր մտաւորական եւ գիտական պաշարը ի սպաս պիտի դնէ իր հայրենիքին եւ ազգին: 2026-ին համար «**Հ.Օ.Մ.ի կրթաթոշակ**» ստանալ փափաքող ուսանողները պարտին իրենց դիմումագրերը յանձնել Հ.Կ.Խաչի Շրջանային Վարչութեան, **մինչեւ 15 Մայիս 2026**:

Նախապայման է, որ դիմող ուսանողները համալսարանի ուսման առաջին տարին արդէն աւարտած ըլլան: Դիմումագիրը, իր բոլոր կցումներով, պիտի ըլլայ հայերէն կամ անգլերէն լեզուներով. որեւէ այլ լեզուով պատրաստուած դիմումագիր պէտք է իր հայերէն կամ անգլերէն թարգմանութիւնով ներկայացուի:

Հետաքրքրողները կրնան դիմել Շրջանային Վարչութեան գրասենեակ, ստանալու համար յատուկ դիմումագրերը եւ յաւելալ մանրամասնութիւններ, հեռաձայնելով Հ. Կ. Խաչի քարտուղարութեան, հեռ. 210 9574973 թիւին:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Հ.Կ.ԽԱՉԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՇՈՒԹԻՒՆ

Վարդուհի Մանուկեան

Հաստաբուն կաղնիին վերջին տերեւն ալ ինկաւ: Գաղութի պատմական եւ անկիւնադարձային ժամանակաշրջաններուն մէջ ոտքի կանգնած ծառը իր ճիւղերը հարստացուց ազգային նուիրումի բարձր գիտակցութեան տէր նուիրեալներով, որուն յատկանշական անձերէն մէկն էր հանգուցեալ Վարդուհի Մանուկեան: Իր աչքերը փակեց 24 Փետրուար 2026-ին, հասած ըլլալով խոր ծերութեան, իր անմիջական ընտանիքի հոգաժողութեան ու սիրոյ ներքեւ:

Ժամանակի անխուսափելի թաւալումին մէջ, ծառին ծաղկուն տերեւները մէկ առ մէկ շիջեցան, ետին թողելով յիշողութիւններով եւ յունահայ պատմութեան մէջ նշանակալից արձանագրութիւններով հարուստ էջեր: Սերունդ մը, որուն ուսերուն վրայ վիճակուեցաւ գաղութի յարատեւումը, յատկապէս ողբերգական ժամանակներէ յետոյ խօսրացումի ալիքին դիմակայելու՝ պատասխանատուութեան գերագոյն գիտակցութեամբ:

Վարդուհի Մանուկեան ծնած էր 1932-ին, Տրապիցունայի մէջ եւ իր նախնական կրթութիւնը ստացած էր տեղւոյն հայկական վարժարանէն ներս: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի արհաւիրքի օրերուն, երբ շրջանը ենթարկուեցաւ բռնի մաքսնորմաւորում, բազմաթիւ հայկական ընտանիքներ, որոնց կարգին Վարդուհիին ընտանիքը, տեղափոխուեցան Գոքինիա, այնուհետեւ իրենց կեանքը կապելով հայաշատ շրջանի ազգային իրականութեան հետ:

Վարդուհին կը կարողանայ յաճախել Գոքինիոյ «Չաւարեան» վարժարանը եւ դառնալ շրջանաւարտ: Իր սերունդի բոլոր պատանիներուն նման ստացաւ հայեցի կրթութիւն, հայ գիրն ու գրականութիւնը սպորում դարձնելով իր մէջ եւ հետզհետէ կարողանալով քարտուղարական պարտականութիւններ ստանձնել միութենական կեանքէն ներս: Յետպատերազմեան տարիները դարձան վերապրումի ժամանակներ, ուր դարձեալ ակումբներն ու հայկական օճախները եղան ժամանակի երիտասարդութեան մտաւոր զարգացման մեղուափետրակները: Նման հայաշունչ մթնոլորտ կը տիրէր գաղութային ամէն քայլափոխին՝ հայերէն լեզուն իր տիրական ներկայութիւնը կը հաստատէր երիտասարդ սերունդին մօտ, իսկ Հ.Յ.Դաշնակցութեան ազգային եւ գաղափարական առաջադրանքները ներշնչումի աղբիւր կը դառնային երկսեռ երիտասարդութեան համար: Երիտասարդական շարժումը կ'ապրէր ազգային եւ մշակութային վերելք մը, իսկ դաշնակցական արժէքները իրենց ամուր հիմքը կը ստեղծէին նորահաս սերունդներու կազմաւորման մէջ:

Վարդուհին, գաղափարակից այլ երիտասարդներու հետ, մտաւ Հ.Յ.Դաշնակցութեան շարքերը ու մինչեւ իր կեանքի վերջին շունչը հաւատարմօրէն փարեցաւ անոր գաղափարական արժէքներուն:

Իր կեանքը իմաստաւորուեցաւ ընտանիքի կազմութեամբ: Կեանքի ճանապարհը Վարդուհին միացուց գաղութի երախտաւորներէ՝ Երուանդ Մանուկեանին հետ, որ արդէն կուռ դաշնակցականի եւ ղեկավար ընկերոջ համբաւը ունէր գաղութային եւ կազմակերպական իրականութեան մէջ: Երկուքը միասին կազմեցին ազգային շունչով համակուած ընտանիք մը եւ բախտաւորութեան երկու մանչ զաւակներով, Յարութիւնն ու Արմէնը, որոնց, անսպառ հոգատարութեամբ եւ ազգային դաստիարակութեան ոգիով, ցոյց տուին ծառայակցութեան ու անսակարկ նուիրումի դժուար՝ բայց միակ ճանապարհը:

Ընտանեկան դերձակատունը վերածուեցաւ փոքր ակումբի մը, ուր Երուանդն ու Վարդուհին, անհուն ուրախութեամբ կը դիմաւորէին ընկերներ, բարեկամներ ու գործակիցներ, ազգային հոգերու եւ մտահոգութիւններու մասին անվերջ զրուցելու համար: Երուանդի մտային պաշարը եւ Վարդուհիի աշխարհայեացքն ու գիտելիքները շաղախ դարձան նոյնիսկ աւելի երիտասարդ սերունդի ստացած օգուտին համար այդ երանելի հաւաքներէն ու զրոյցներէն:

Վարդուհին հաւատաւոր ընթերցողն էր «Ազատ Օր»-ին, որուն էջերուն սփոփանքը փնտռեց մինչեւ յառաջացած տարիքը: Ունէր սեփական կարծիք, գիտէր զայն արտայայտել ու համոզիչ դառնալ իր շուրջիներուն: Կազմակերպական եւ ժողովական կեանքին մէջ երկար մասնակցեցաւ՝ օրինակելի կարգապահութեամբ ու իր տուած երդումին հանդէպ խորախորհուրդ հաւատարմութեամբ:

Երբ այլեւս տարիները սկսան ծանրանալ իր յոգնաբեկ ուսերուն վրայ, իր զաւակներուն եւ թոռներուն խնամքին տակ վայելէր ընտանեկան տաքութիւնն ու գուրգուրանքը, հասնելով մինչեւ խոր ծերութիւն, երբ այլեւս ֆիզիքական ուժը սպառեցաւ, սակաւ առ սակաւ զրկուելով նաեւ իր շուրջիներուն հետ անմիջական յարաբերութեան կապէն:

Իր աչքերը փակեց հանդարտ ու հանգիստ, տեսած

ըլլալով իր թոռներուն յառաջդիմութիւնը եւ մասնակցութիւնը ազգային, կուսակցական եւ միութենական կեանքին: Գոհունակ սիրտով տեսաւ ամուսնոյն ու իր գաղափարական աշխարհայեացքի յարատեւումը թոռնիկներուն մէջ, որոնք նոյն նուիրումով իրենց ներկայութիւնը հաստատած են գաղութային կեանքէն ներս:

Վարդուհի Մանուկեանի յուղարկաւորութիւնն ու թաղումը տեղի ունեցաւ 27 Փետրուարին, Նեոս Գոգմոսի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ: Հոն էին գաղափարի ընկերները, հարազատները եւ մեծ թիւով ժողովուրդ, յարգելու համար հանգուցեալի կեանքի ճանապարհը: Հոգեւոր հովիւ Ս. Նարեկ քնյ. Շահինեան խօսեցաւ Վարդուհիի մարդկային արժանիքներուն մասին, իսկ ընկ. Շաքէ Էլմասեան դամբանախօսեց յանուն գաղափարի ընկերներուն:

Հուսկ, իր մարմինը ամփոփուեցաւ Վիրոնայի գերեզմանատունը:

Այս քակի մը տողերը թարմ ծաղիկի նման թող զարդարեն հանգուցեալին յիշատակը:

Զ.Է.

Ստորեւ կը ներկայացնենք ընկ. Շաքէ Էլմասեանի դամբանական խօսքը:

Վարդուհի Մանուկեանի յիշատակին

Մտաւորապէս ամիս մը առաջ, Գոքինիոյ եկեղեցւոյ բակին մէջ, մեր բարեկամուհիներէն մէկուն հոգւոյն կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնէն ետք հանդիպեցայ Յարութիւն Մանուկեանին:

Գիտէի, որ Վարդուհին Յարութիւնին մայրը, տկար էր եւ անկողնոյ կը ծառայէր: Հետաքրքրուեցայ անոր որպիսութեամբ: Հարցուցի եթէ կրնամ հեռաձայնով խօսիլ հետը: Յարութիւնը դժուարացաւ պատասխանելու. միայն կրցաւ ըսել:

- Ի զուր պիտի փորձեք. մաման... լաւ չէ, եւ ահաւսիկ այսօր սիրելիներ, ներկայ ենք հոս՝ ճնշիչ այս լուռ պահուն, մեր բոլորին սիրելի ընկերուհիին՝ Վարդուհիին սնարին շուրջը մէկտեղուած, վերջին իր «մնաց բարովին», վերջին «երթաս բարով» մը ըսելու:

Վարդուհիին հետ մեր կեանքի ճանապարհը երկար

Է. կը ճանչնայինք զիրար մեր դպրոցական տարիներէն, միասին կ'աշակերտէինք «Չաւարեան» վարժարանէն ներս, ուր անցուցինք մեր դպրոցական անփոյթ եւ աղուոր տարիները. միշտ մօտիկ էինք իրարու եւ շրջանաւարտ այլեւս, ժամանակ մը հեռացանք իրարմէ մեզմէ իւրաքանչիւրը իր նոր կեանքի ճանապարհը առաւ. բայց տարիներ ետք, կեանքի պայմանները կրկին բերին մեզ մօտ իրարու, երբ միասին եղանք կրկին, մեր երիտասարդական տարիներուն՝ մեր սիրելի յարկէն ներս, երբ կ'անդամակցէինք Հ.Յ.Դ. Երիտասարդական միութեան, որպէս գործուն անդամներ. ապա միասին անցանք շարքերու փորձառութեան:

Վարդուհին, տարիներով ստանձնած Է Երիտասարդականի եւ ապա Գոքինիոյ Կոմիտէի զոյգ քարտուղարութիւնները, որոնք կը կատարէր անձնուիրութեամբ, օրինակելի եւ բժախնդիր կարգապահութեամբ: Բարեհաճոյ, միշտ ժպտերես անձնաւորութիւն մըն էր Վարդուհին. զանազան հարցերու շուրջ ողջմիտ. ունէր իր անձնական տեսակետները. իր խօսքը միշտ մտածուած եւ ուղղակի. առանց տատանումի կամ երկընտրանքի. ինչ որ կ'ընէր՝ լաւ կ'ընէր, եւ ինչ որ կ'ըսէր, կը յայտնէր անոր ճշդութեան, աներկբայ հաւատքով:

Ան որպէս հաւատաւոր խաչուհի կանոնաւորապէս կը մասնակցէր ժողովներուն, հակառակ իր զբաղուածութեան, եւ յօժարութեամբ օգտակար կ'ըլլար անոր յարակից աշխատանքներուն եւ ձեռնարկներուն:

Չաւարեանական այդ սիրալի ընկերային մթնոլորտին մէջ, միեւնոյն գաղափարով թրծուած, միեւնոյն երազներով եւ իտեալներով առջուն, երկու երիտասարդներ, Վարդուհին եւ Երուանդը (Մանուկեան) մօտեցան իրարու եւ փոխադարձ յարգանքով ու սիրով, իրենց կեանքերը զօդեցին իրարու եւ կազմեցին իրենց ընտանեկան յարկը, եւ կը կարծեմ, որ իրենց այդ յարկը տակաւ առ տակաւ վերածուեցաւ փոքր «Չաւարեան»-ի մը:

Կը բախտաւորուին երկու զաւակներով՝ Յարութիւնով եւ Արմէնով:

Այս պահուն մտքիս մէջ կը դառնայ պզտիկ դրուագ մը զորս կ'ուզեմ յիշատակել:

Արմէնին կնուկքի օրն էր. Ներկաներէն մէկը հարց տուաւ ընկ. Երուանդին, թէ ինչո՞ւ փոքր տղուն անունը «Արմէն» դրեր են. «Որպէսզի միշտ յիշէ թէ ինք «Արմէն» Է. Հայ Է, այս էր կտրուկ պատասխանը...

Վարդուհին որպէս սիրող եւ համբերատար կողակից տեսապէս եւ բոլորանուէր աջակցութեամբ, որպէս նեցուկ մնաց իր ամուսնոյն կողքին: Անոնք միասնաբար, իրենց իսկ կեանքի օրինակով դաստիարակեցին եւ ջանացին երաշխաւորել մարդկային եւ ազգային արժանիքներով զինուած զաւակներ, որոնք իրենց կարգին եւս ինչ որ առին իրենց ծնողքէն, առատօրէն փոխանցեցին ուրիշներու եւ ազգին: Յարութիւն եւ Արմէն իրենց սատարը մատուցին եւ կը շարունակեն մատուցել գաղութային կեանքի հանգրուանային կառոյցներուն...

Վարդուհիին հովանիին ներքեւ հասակ առին նաեւ իր երեք թոռները Երուանդը, Սերոբը եւ Անին: Վարդուհին բախտաւորութիւնը ունեցաւ վայելելու զանոնք. Անոնք դարձան իր ուրախութեան աղբիւրը եւ ան տուաւ անոնց անհուն իր սէրն ու գուրգուրանքը:

Լաւ ապրեցար, սիրելի Վարդուհի. Ապրեցար այնպէս ինչպէս որ դուն կ'ուզէիր, ինչպէս որ քեզի կը վայելէր, ըմպեցիր կեանքի դառնութիւններն ու ուրախութիւնները. սէր բաշխեցիր, սէր ստացար, յարգեցիր ու յարգուեցար: Վարձքդ կատար Վարդուհի:

Բանաստեղծին խօսքերով՝
«Մինչ կը մնայ հողին տակ,
Եղեգներէն դիւրաթեք, կաղնիներէն հաստաբուն,
Արեւն ըմպած ըլլալու մսիթարանքը անհուն»:

ՇԱԶԷ ԷԼՄԱՍԵԱՆ

Եգիպտոսի խորհրդաժողով – շրջապտոյտ

Հ.Կ.Խաչի Շրջանային վարչութիւնը կը տեղեկացնէ, թէ Հ.Օ.Մ.-ի Կեդրոնական վարչութեան հովանաւորութեամբ, Գահիրէի Հայ Կարիքի Խաչը կազմակերպած Է խորհրդաժողով – շրջապտոյտ մը, 25 Սեպտեմբերէն մինչեւ 7 Հոկտեմբեր 2026: Խորհրդաժողովը միօրեայ է եւ տեղի պիտի ունենայ 27 Սեպտեմբերին:

Շրջապտոյտը կը ներառնէ այցելութիւններ՝

Հայոց եկեղեցի եւ վարժարան, Եգիպտական Մեծն թանգարան եւ Սֆինքսներ, Բուրգեր, Կախուած եկեղեցի, Ապու Սերկա, Զաղաքակրթութեան թանգարան, Էլ Մուեզ փողոց, ինչպէս նաեւ եռօրեայ նաւապտոյտ Նեղոսի վրայ եւ Լուքսոր:

Նաեւ ուղեւորութիւն դէպի Ասուան, ուր ընթացք պիտի առնէ Նեղոս գետի վրայ նաւապտոյտը: Յաւելեալ տեղեկութիւններ ստանալու համար, կը խնդրուի որ հետաքրքրուող ընկերուհիներն ու հայրենակիցները դիմեն Հ.Կ.Խաչի գրասենեակ, հեռ. 2109574973:

Επικαιρότητα

Το Ετσματζίν καταγγέλλει τις επιθέσεις του Πασινιάν κατά της Εκκλησίας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

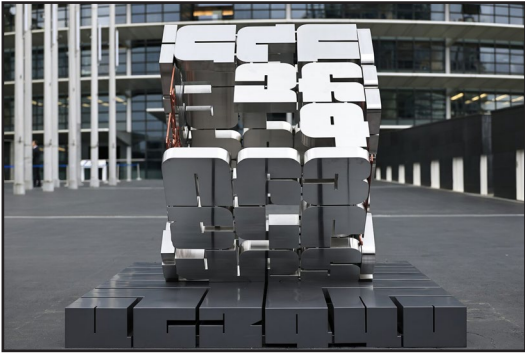
Η Αρμενική Αποστολική Εκκλησία απέρριψε την Παρασκευή τις νέες κατηγορίες του πρωθυπουργού της Αρμενίας, Νικόλ Πασινιάν, οι οποίες διατυπώθηκαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ συνεχίζονται οι προσπάθειές του να απομακρύνει από τη θέση του τον ανώτατο προκαθήμενο της Εκκλησίας, Καθολικό Καρεκίν Β΄. Μιλώντας την Τετάρτη στο νομοθετικό σώμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Πασινιάν ισχυρίστηκε ότι η ανώτατη ιεραρχία της Εκκλησίας ηγείται ενός κόμματος «του πολέμου», στο οποίο συμμετέχουν οι κύριες δυνάμεις της αρμενικής αντιπολίτευσης και το οποίο επιδιώκει την αναζωπύρωση της σύγκρουσης με το Αζερμπαϊτζάν. Παράλληλα, κατηγορήσε την Εκκλησία ότι συνεργάζεται με «ξένες μυστικές υπηρεσίες», χωρίς ωστόσο να τις κατονομάσει. Το Ανώτατο Πνευματικό Συμβούλιο της Εκκλησίας απέρριψε τις κατηγορίες ως «κατασκευασμένες» και «απαράδεκτες», στο τέλος τετραήμερης συνεδρίασης που πραγματοποιήθηκε στο Ετσματζίν. Σε ανακοίνωσή του υποστήριξε ότι οι κατηγορίες αυτές αποσκοπούν στο να δικαιολογήσουν τις «παράνομες ενέργειες των αρμενικών αρχών κατά της Εκκλησίας» και τις «περαιτέρω διώξεις» που σχεδιάζονται εναντίον της. Ο Πασινιάν άρχισε να ασκεί πιέσεις στον Καρεκίν Β΄ να παραιτηθεί τον περασμένο Ιούνιο, λίγο αφότου ο Καθολικός κατηγορήσε το Αζερμπαϊτζάν για εθνοκάθαρση στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ και για παράνομη κατοχή αρμενικών συνοριακών περιοχών, κατά τη διάρκεια διεθνούς διάσκεψης στην Ελβετία. Τους επόμενους μήνες συνελήφθησαν τρεις αρχιεπίσκοποι και ένας επίσκοπος με διάφορες κατηγορίες, τις οποίες οι ίδιοι αρνούνται κατηγορηματικά. Τρεις από αυτούς έχουν τις τελευταίες εβδομάδες τεθεί σε κατ' οίκον περιορισμό.

Νωρίτερα φέτος, οι αρχές απήγγειλαν κατηγορίες και στον ίδιο τον Καρεκίν Β΄, καθώς και σε έξι ακόμη κληρικούς. Ο Πασινιάν υπερασπίστηκε τις ενέργειές του κατά την ομιλία του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ωστόσο, επικριτές του στο εσωτερικό της χώρας υποστηρίζουν ότι οι ενέργειες αυτές παραβιάζουν το Σύνταγμα και τους νόμους της Αρμενίας, οι οποίοι κατοχυρώνουν τον διαχωρισμό της Εκκλησίας από το κράτος. Κατά τη διάρκεια της σχεδόν ετήσιας εκστρατείας του κατά της Εκκλησίας, ο Πασινιάν έχει διατυπώσει διαφορετικές κατηγορίες. Μέχρι τον Δεκέμβριο υποστήριζε ότι ο Καρεκίν Β΄ και άλλοι ανώτεροι κληρικοί που διαφωνούν μαζί του πρέπει να αποχωρήσουν επειδή φέρονται να είχαν μυστικές ερωτικές σχέσεις, παραβιάζοντας τον όρκο αγαμίας τους. Στη συνέχεια άρχισε να τους κατηγορεί ότι ενεργούν ως κατάσκοποι ξένης χώρας, πιθανότατα της Ρωσίας. Τον περασμένο μήνα, ο Πασινιάν στράφηκε επίσης εναντίον οκτώ επιφανών μελών των αρμενικών κοινοτήτων στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη, οι οποίοι καταδίκασαν τις «επιθέσεις» του κατά της Εκκλησίας. Ο ίδιος ισχυρίστηκε ότι επιδιώκουν τη μεταφορά της έδρας του Καθολικού εκτός Αρμενίας.

Αποκαλυπτήρια Αρμενικού μνημείου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ένα μνημείο αφιερωμένο στο αρμενικό αλφάβητο αποκαλύφθηκε στο Στρασβούργο, σε περιοχή δίπλα στο διοικητικό κτίριο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το άγαλμα, που παρουσιάστηκε από την Αρμενία, έχει τίτλο «**Armatagir**» και προσφέρθηκε ως ένδειξη ευγνωμοσύνης για τη συνεχή και άνευ όρων στήριξη που παρέχει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το έργο τέχνης αποτελείται από γράμματα του αρμενικού αλφαβήτου. Κατά τη διάρκεια της τελετής αποκαλυπτηρίων, η Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα τόνισε τη σημασία του διαλόγου, περιγράφοντάς τον ως θεμέλιο της δημοκρατίας που ενώνει τους ανθρώπους και οδηγεί στην πρόοδο. «Τελικά, αυτή είναι η ουσία του έργου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: η οικοδόμηση διαλόγου μεταξύ μας, με τους πολίτες και με τον κόσμο γύρω μας», δήλωσε, προσθέτοντας ότι η καλλιτεχνική απεικόνιση του αρμενικού αλφαβήτου ενισχύει τη θέση της γλώσσας μέσα στον πλούσιο και πολυποικίλο διάλογο της Ευρώπης. Η Μέτσολα παρέθεσε επίσης λόγια της γυν-

στής Αρμενίας ποιήτριας Σίλβα Καπουτικιάν, λέγοντας: «Όπου κι αν βρίσκεσαι και όπου κι αν πας κάτω από αυτό το φεγγάρι, μην ξεχνάς τη μητρική σου γλώσσα.» Στην τελετή παραβρέθηκε και πρωθυπουργός της Αρμενίας Νιγκόλ Πασινιάν, ο οποίος στην ομιλία τόνισε πως το Αρμενικό αλφάβητο δημιουργήθηκε τον 5ο αιώνα και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες της αρμενικής πολιτιστικής ταυτότητας, προσθέτοντας ότι η γραφή, η γνώση και οι νόμοι είναι βασικά στοιχεία της δημοκρατίας.

Η Αρμενία θα εκπροσωπηθεί στη «Eurovision 2026» από τον Σιμόν

Η Αρμενία στον Διαγωνισμό Τραγουδιού της Eurovision 2026, που θα πραγματοποιηθεί φέτος στη Βιέννη, πρωτεύουσα της Αυστρίας, θα εκπροσωπηθεί από τον Σιμόν με το τραγούδι «**Paloma Rumba**», όπως ανακοίνωσε η Δημόσια Τηλεόραση της Αρμενίας. Τη μουσική του τραγουδιού έχει γράψει η Λιλίτ Ναβασαρντιάν, γνωστή στους φίλους της Eurovision από μια σειρά δημιουργιών της. Τους στίχους του «**Paloma Rumba**» συνυπογράφουν η Ρόζα Λιν, ο Νταβίντ Τσερουνιάν και η Έβα Βοσκανιάν.

Ιστορικά πρόσωπα

Κρισταπόρ Μικαελιάν Ο δάσκαλος σύμβολο της αρμενικής επανάστασης

Στις 17 Μαρτίου 1905 απεβίωσε ο Κρισταπόρ Μικαελιάν, ένας από τους ιδρυτές της Αρμενικής Επαναστατικής Ομοσπονδίας – Τασνακτσουτιού. Ο Μικαελιάν γεννήθηκε στις 18 Οκτωβρίου 1859 στο χωριό Ακουλίζ της επαρχίας Κογν, στην Ανατολική Αρμενία. Δεν γνωρίζουμε πολλά για τα εφηβικά του χρόνια, παρά μόνο ότι, με έξοδα του αρμενικού σχολείου της γενέτειράς του, πήγε στην Τιφλίδα για να σπουδάσει, με τη δέσμευση ότι αργότερα θα επέστρεφε για να διδάξει στο ίδιο σχολείο. Μετά την αποφοίτησή του από το Διδασκαλείο της Τιφλίδας, επέστρεψε το 1880 στην πατρίδα του και ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του στο σχολείο της μονής του Αγίου Θωμά, με στόχο να εκπαιδεύσει και να μορφώσει τα παιδιά ενός αρμενικού πληθυσμού που στην πλειονότητά του ήταν αναλφάβητος. Το φθινόπωρο του 1884 ο Μικαελιάν ανέλαβε στην Τιφλίδα τη διεύθυνση μιας ομάδας εργατών που είχαν έρθει από το Μους, με σκοπό να τους επιμορφώσει. Παράλληλα, ξεκίνησε μαζί τους και στρατιωτική εκπαίδευση. Από τις τάξεις αυτής της ομάδας αναδείχθηκε η πρώτη γενιά των Αρμενίων φενταϊ. Το 1890, μαζί με τους Σιμόν Ζαβαριάν και Στεπάν Ζοριάν, ίδρυσε στην Τιφλίδα την Αρμενική Επαναστατική Ομοσπονδία (Α.Ε.Ο.). Στόχος του κόμματος ήταν η απελευθέρωση της τουρκοκρατούμενης Αρμενίας, η εγκαθίδρυση δημοκρατικών ελευθεριών και η ισότητα όλων των λαών. Η οργάνωση της Α.Ε.Ο. προσαρμόστηκε στην αποκεντρωμένη δομή του αρμενικού κόσμου. Η ιεραρχία της χωριζόταν σε δύο κέντρα: το Ανατολικό Γραφείο στην Τιφλίδα και το Δυτικό Γραφείο στη Γενεύη. Το τελευταίο ταυτιζόταν με τη συντακτική επιτροπή του «**Τροσάκ**» («**Λάβαρο**»), του επίσημου οργάνου του κόμματος. Μέχρι τον θάνατό του, ο Μικαελιάν υπήρξε ένας «**υποδειγματικός**» επαναστάτης και το κυρίαρχο πρόσωπο του Δυτικού Γραφείου. Αφού συνελήφθη και εξορίστηκε δύο φορές από τη ρωσική αστυνομία, με απόφαση του 2ου Συνεδρίου του κόμματος (1898) μετέβη στη Γενεύη για να ενισχύσει την προπαγάνδα υπέρ του Αρμενικού Ζητήματος στην Ευρώπη. Οι σφαγές του 1894–1896, που διέταξε ο Αμπντούλ Χαμίτ, προκάλεσαν περίπου 300.000 θύματα, χωρίς ωστόσο να συγκινήσουν ουσιαστικά τις Μεγάλες Δυνάμεις. Η κατάληψη της Οθωμανικής Τράπεζας από ομάδα επαναστατών του Τασνακτσουτιού το 1896 και η εκστρατεία τιμωρίας από τους αρμένιους φενταϊ ενα-

ντίον κουρδικών δυνάμεων στο Χανασόρ το 1897 υπήρξαν κορυφαίες πράξεις αντίστασης. Από το 1898 έως το 1903 ο Κρισταπόρ έζησε κυρίως στη Γενεύη και κατά διαστήματα στο Παρίσι, το Βερολίνο και το Μπακού, συμμετέχοντας σε πολιτικές συναντήσεις και δραστηριότητες. Τον Νοέμβριο του 1900, χρονιά της Διεθνούς Έκθεσης στο Παρίσι—όπου πραγματοποιήθηκαν συνέδρια ειρηνιστών και σοσιαλιστών—ο Κρισταπόρ πέτυχε την έκδοση του διμηνιαίου περιοδικού *Pro Armenia*. Επρόκειτο για ένα προπαγανδιστικό έντυπο στη γαλλική γλώσσα, το οποίο χρηματοδοτούνταν από την Α.Ε.Ο. Στη συντακτική επιτροπή συμμετείχαν δημοκράτες και σοσιαλιστές διανοούμενοι, όπως οι Ζορζ Κλεμανσώ, Ανατόλ Φρανς, Ζαν Ζορές και Φρανσίς ντε Πρεσανσέ. Γραμματέας σύνταξης ήταν ο Ζαν Λονγκέ, γαμπρός του Καρλ Μαρξ, ενώ αρχισυντάκτης ήταν ο Πιέρ Κιγιάρ, αντιπρόεδρος και αργότερα γενικός γραμματέας της Λίγκας για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Από το 1903 ο Κρισταπόρ διακατεχόταν από μια επίμονη ιδέα: να εκδικηθεί τα θύματα των σφαγών του 1894–1896, να εκτελέσει τον «**Κόκκινο Σουλτάνο**» Αμπντούλ Χαμίτ και να αφυπνίσει τον αρμενικό λαό, που παρέμενε υποταγμένος στη μοίρα του. Το 1904 συμμετείχε στη Σόφια στο 4ο Γενικό Συνέδριο της Α.Ε.Ο., όπου πρότεινε το σχέδιο δολοφονίας του Οθωμανού σουλτάνου Αμπντούλ Χαμίτ Β΄. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των προετοιμασιών για την υλοποίηση του σχεδίου, ο Μικαελιάν έχασε τη ζωή του στο όρος Βίτσα της Βουλγαρίας, όταν μια βόμβα εξερράγη στα χέρια του κατά τη διάρκεια δοκιμών. Μαζί του σκοτώθηκε και ο συνεργάτης του, Βραμσαμπούχ Κεντριάν.

Հրապարակի վրայ է

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետի

«H ARMENIKH EKKLEHESIA» գիրքը

Յուշաբերի թարգմանաժողովի նախագահի և Ֆրանսիական Հայրիկի եպիսկոպոսի կողմէ

Ստանալու համար դիմել Ազգային Առաջնորդարան,

հեռ. 210 3252067, առաւօտեան ժամը 10-էն

մինչեւ կէսօրեան ժամը 2: Դիմել 15 երօր:

Հայ եկեղեցւոյ մասին գրուած հաճախորդակ եւ ամբողջական հրատարակութիւն մը, ուղղուած ընթերցողներու եւ գիտական ոլորտի լայն շրջանակներուն

1926-2026

100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΘΥΡΑΝΟΙΞΙΑ
ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΞΑΝΘΗΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ 7:00 μ.μ.
21 ΜΑΡΤΙΟΥ
Αμφιθέατρο ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ
Πανεπιστημιούπολη, Κιμέρια Ξάνθης

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Γαρυφαλλιά Θεοδωρίδου
Δρ. Λαογραφίας-Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια του ΔΠΘ
«Η ιστορική πορεία της Αρμενικής Κοινότητας Ξάνθης
(19ος-21ος αιώνες)»

Ειρήνη Τσετινέ
Υπ. Διδάκτωρ, Αρχιτέκτονας – Αναστηλωτής ΜSc
«Ένας αιώνας αρχιτεκτονικής παρουσίας (1926-2026):
Ο Ιερός Ναός Παναγίας Θεοτόκου στην Ξάνθη»

Γεώργιος Τσιγάρας
Δρ. Ιστορίας της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής τέχνης του ΔΠΘ
«Φορητές εικόνες και κειμήλια
του Ορθόδοξου Αρμενικού Ναού της Ξάνθης»

Δήμητρα Λαζίδου
Συντηρήτρια Έργων Ζωγραφικής, ΜΒΠ, Δρ. Τμήματος Χημικών Μηχανικών ΑΠΘ
«Από γενιά σε γενιά: Η κοινότητα ως θεματοφύλακας
των ιερών κειμηλίων της Αρμενικής Εκκλησίας Ξάνθης»

ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ Η ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ

BAZAAR αγάπης

Αρμενικού Κυανού Σταυρού
Κυριακή 29 Μαρτίου 2026
από 11:00 μέχρι 17:00
στο ξενοδοχείο
**Athenaeum
InterContinental**
αίθουσες
“Υpsilon” &
“Omikron”

Αρμένικα
παραδοσιακά
προϊόντα,
σπιτικές λιχουδιές,
είδη χειροτεχνίας,
δώρα

ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΥ
ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΡΩΓΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΤΗΝ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΜΑΣ

ΑΡΜΕΝΙΚΟΣ ΚΥΑΝΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
e-mail: arfgr@otenet.gr
www.armenikoskyanoustavros.gr
Armenian Blue Cross Greece

Յիշատակի ծառատնկում Կիրակի, 22 Մարտ, Գարեա

Հ.Յ.Դ. Յունաստանի Պատանեկան
Միությունը երկրորդ անգամ ըլլալով կը
շարունակէ այս նախաձեռնութիւնը:
Կը հրաւիրենք ձեզ մասնակցելու 2-րդ
ծառատնկումին,

**Կիրակի, 22 Մարտին,
ժամը 11:00-ին, Գարեայի մէջ,
ի յիշատակ
Հայոց Յեղասպանութեան**

Այս նախաձեռնութիւնը միայն բնապահ-
պանական արարք մը չէ:
Ան՝ յիշատակի, ուժի եւ շարունակութեան
խորհրդանշ է:
Ամէն ծառ կը խորհրդանշէ այս բոլոր տա-
րիներու պայքարը:
Ամէն արմատ կ'ամրացնէ մեր հաւաքա-
կան յիշողութիւնը:
Հաւաքավայր՝ https://maps.app.goo.gl/18wCfZUBraqMtiyp7?g_st=av

Միջինքի աւանդական սեղան

Յունաստանի Հայ Աւետա-
րանական եկեղեցին կը
կազմակերպէ Միջինքի աւան-
դական սեղանը, որ տեղի պիտի ունենայ
երկուշաբթի, 23 Մարտ 2026, երեկոյեան
ժամը 6:00-ին, եկեղեցւոյ սրահին մէջ:
Մեծ ուրախութեամբ կը սպասենք բոլորին,
միասնաբար նշելու համար Միջինքի աւան-
դութիւնը:

ՀԱՅ ԱՌԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Նախատեսակ Սրբոց Քառասնից Մանկանց

Ի գիտութիւն հաւատացեալ մեր ժողովուրդին, այսու կը հաղոր-
դենք, թէ Ուրբաթ 20 Մարտ 2026-ին, թեմիս մեր եկեղեցիներ-
ուն մէջ, Մեծ Պահոց տաղադական ու Հանգստեան ժամերգութեանց ընթաց-
քին, պիտի կատարուի Սրբոց Քառասնից Մանկանց Նախատեսակ յիշա-
տակի նախատեսակի յատուկ արարողութիւնը:
Ուստի կը հրաւիրենք հաւատացեալ մեր ժողովուրդը, մասնակից դառնալու
արարողութեան ու ըմբռնելու օրուան խորհուրդը:

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

«ԱԶԱՏ ՕՐ» օրաթերթ

Խմբագրատուն՝ Արիստոթելուս 8 – Զալիթեա 17671
Հեռ. 210 9575011 եւ 210 9521359
Տնօրէն՝ Մայք Զիլինկիրեան
Կայքէջ՝ www.azator.gr - e-mail: azatordaily@gmail.com
FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece
Դրամատան հաշիւ՝ ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080
Տարեկան բաժանորդագրութիւն՝ pdf եւ տպագիր 160 եւրո, pdf կամ տպագիր 120 եւրո
Թերթի էլեկտրոնային տարբերակը լոյս կը տեսնէ ամէն օր, Ուրբաթ օրերը կը տպուի:

«AZAT OP» (ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΗΜΕΡΑ) Ημερήσια Αρμενική Εφημερίδα

Ιδιοκτησία: ΕλληνοΑρμενικό Φόρουμ- Μορφωτικό & Πολιτιστικό Σωματείο
Αριστοτέλους 8 – 17671 Καλλιθέα
Έκδοση - Διεύθυνση: Μάικ Τσιλιγκιριάν
Ιστοσελίδα: www.azator.gr - e-mail: azatordaily@gmail.com -
FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece
ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080
Ετήσια συνδρομή: Pdf & έντυπο 160 ευρώ, pdf ή έντυπο 120 ευρώ
Εκδίδεται ηλεκτρονικά τις εργάσιμες μέρες, την Παρασκευή διατίθεται και έντυπο φύλλο.

«AZAD OR» - Armenian daily newspaper of Greece - 8 Aristotelous 17671, Kallithea – GREECE
Tel. 210 9575011 & 210 9521359 e-mail: azatordaily@gmail.com, web site: www.azator.gr
FB: AZAD OR Armenian Daily Newspaper of Greece
ALPHA BANK - IBAN GR 4901 401 160 116 00 200 200 9080

Υπ. τυπογραφείο Αφοι ΜΥΛΩΝΑ Ο.Ε. ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΜΥΛΑΟΝΤΟΣ 6 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ – ΤΗΛ. 210 5770685